

III Ogólnopolski Konkurs dla policjantów – oskarżycieli publicznych

podinsp. Ewa Jakimiuk

Zakład Służby Kryminalnej CSP

Ze względu na istotę i powagę funkcji, jaką pełnią policjanci wykonujący obowiązki oskarżyciela publicznego w sprawach wykroczenia, oraz znaczenie czynności służbowych wykonywanych przez nich w toku postępowania sądowego, zadania te powinny być powierzane policjantom o dużym doświadczeniu zawodowym, którzy z zaangażowaniem, sumiennie i z wysokim poczuciem odpowiedzialności oraz samodzielnością realizują swoje obowiązki służbowe. W dniach 21–22 listopada 2023 r. Centrum Szkolenia Policji w Legionowie gościło „najlepszych z najlepszych” policjantów – oskarżycieli publicznych. We współpracy z Biurem Prewencji Komendy Głównej Policji został zorganizowany Finał III Ogólnopolskiego Konkursu dla policjantów – oskarżycieli publicznych. Patronat nad konkursem objął Komendant Główny Policji.

POLICJANCY WYKONUJĄCY OBOWIĄZKI OSKARŻYCIELA PUBLICZNEGO

Oskarżyciel publiczny reprezentuje interes społeczny. Ma obowiązek przestrzegania przepisów prawa, w tym praw człowieka, etyki zawodowej, polityki antykorupcyjnej i polityki antidyskryminacyjnej. Jest zobowiązany do zachowania obiektywizmu i dążenia do uzyskania sprawiedliwego, zgodnego z prawem rozstrzygnięcia. Dlatego każdy oskarżyciel publiczny, na podstawie decyzji nr 205 Komendanta Głównego Policji z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla policjantów pełniących funkcję oskarżyciela publicznego (Dz. Urz. KGP poz. 90, z późn. zm.), powinien ukończyć kurs specjalistyczny w jednej ze szkół policyjnych.

W strukturach organizacyjnych jednostek Policji funkcję oskarżyciela publicznego sprawują funkcjonariusze zajmujący różne stanowiska służbowe. Z reguły są to policjanci pełniący służbę w zespołach do spraw wykroczeń oraz innych komórkach organizacyjnych wydziału prewencji, powołani do zespołów oskarżycieli publicznych przez organy Policji, które sprawują nad nimi nadzór.

Cechy indywidualne predysponujące do wystąpień publicznych to m.in.: umiejętności retoryczne (czyli sztuka przemawiania), w tym swoboda wypowiedzi, umiejętność trafnego ripostowania podczas rozprawy (umiejętności erystyczne, czyli sztuka prowadzenia sporów, ale z uwzględnieniem zasady prawdy materialnej), umiejętność szybkiej analizy sytu-

acji, dar przekonywania czy umiejętność rzeczowego przekazywania swoich twierdzeń.

Podstawowe warunki korzystnej prezentacji swojej osoby to pewność siebie, eksponowanie swoich mocnych stron, panowanie nad emocjami, entuzjazm i kreatywność.

Nieodzowne wymogi w służbie funkcjonariusza Policji pełniącego funkcję oskarżyciela publicznego to osobiste zainteresowanie tą dziedziną działalności służbowej, a także doskonała znajomość przepisów prawa, w tym materialnego i procesowego prawa wykroczeń.

Policjant – oskarżyciel publiczny powinien posiadać wiedzę m.in. z takich dziedzin, jak materialne i procesowe prawo karne i wykroczeń, kryminalistyka, medycyna sądowa, psychologia.

Funkcjonariusz Policji pełniący obowiązki oskarżyciela publicznego powinien na bieżąco śledzić fachowe wydawnictwa periodyczne, zapoznawać się ze zmianami, jakie następują w materialnym i procesowym prawie wykroczeń oraz procesowym prawie karnym¹. Pożądana jest także doskonała znajomość orzecznictwa sądowego, wydawanych w tym zakresie dyrektyw, wytycznych i poleceń służbowych, zgodnych z przepisami prawa.

Proces przygotowania się funkcjonariusza Policji do pełnienia funkcji oskarżyciela publicznego jest dość złożony, wymaga samodyscypliny oraz dłuższego czasu².

W celu promowania wiedzy i praktycznych umiejętności policjantów służby prewencyjnej oraz motywowania ich

KONKURS DLA POLICJANTÓW – OSKARŻYCIELI PUBLICZNYCH

do doskonalenia kwalifikacji zawodowych organizowany jest Ogólnopolski Konkurs dla policjantów – oskarżycieli publicznych.

CEL KONKURSU DLA POLICJANTÓW – OSKARŻYCIELI PUBLICZNYCH

Policja rocznie ujawnia około 8 milionów wykroczeń, co wymaga podejmowania skutecznych i profesjonalnych działań zmierzających nie tylko do wykrycia i ukarania ich sprawców, ale również do prawidłowego popierania wniosków o ukaranie w toku postępowań sądowych.

Organizacja konkursu skierowanego do policjantów wydziałów prewencji, wykonujących zadania oskarżyciela publicznego w postępowaniach sądowych w sprawach o wykroczenia, jest podyktowana potrzebą stałego podnoszenia poziomu wykonywanych czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia.

Celem konkursu jest w szczególności:

- 1) pobudzenie własnej inicjatywy;
- 2) doskonalenie zawodowe związane z podniesieniem kwalifikacji zawodowych policjantów służby prewencyjnej, w tym poprzez sprawdzenie wiedzy oraz umiejętności funkcjonariuszy pełniących funkcję oskarżyciela publicznego;
- 3) wyłonienie najwszechstronniejszego policjanta pełniącego funkcję oskarżyciela publicznego, który potrafi wykorzystać posiadaną wiedzę i umiejętności na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- 4) utrwalanie wśród policjantów przekonania, że tylko działanie zgodne z przepisami prawa, w tym etyki zawodowej, praw człowieka, polityki antykorupcyjnej i antydyskryminacyjnej może przyczynić się do pozytywnej społecznej oceny Policji;
- 5) kształtowanie pozytywnego wizerunku Policji;
- 6) przybliżenie społeczeństwu problematyki służby policjantów pełniących funkcję oskarżyciela publicznego;
- 7) podnoszenie prestiżu społecznego policjantów pełniących funkcję oskarżyciela publicznego³.

PRZEBIEG KONKURSU

W finale III konkursu wzięło udział 17 najlepszych policjantów wyłonionych w drodze eliminacji, które zostały przeprowadzone przez wydziały prewencji 16 komend wojewódzkich Policji i Komendy Stołecznej Policji. Eliminacje składały się z dwóch etapów: powiatowego i wojewódzkiego/stołecznego. Podczas etapu powiatowego policjanci rozwiązywali test wiedzy zawierający 50 pytań. Natomiast podczas wojewódzkiego/stołecznego – w pierwszej kolejności, rozwiązywali pisemny test wiedzy ze znajomości przepisów prawa. Następnie musieli się wykazać się umiejętnością w zakresie rozwiązywania przypadków z materialnego prawa wykroczeń. Podstawą klasyfikacji końcowej była suma punktów zdobytych przez zawodnika w każdej z konkurencji. Ponieważ poziom konkursu na etapie eliminacji wojewódzkich był bardzo wysoki, każdy uczestnik finału zasługuje na szczególne uznanie.

Zmagania policjantów podczas poszczególnych konkurencji etapu wojewódzkiego/stołecznego pokazały ich profesjonalizm. Pełnienie tej trudnej i odpowiedzialnej służby z takim zaangażowaniem podczas występowania w cha-

rakterze oskarżyciela publicznego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia z pewnością przyczynia się do pozytywnego wizerunku Policji jako całej formacji.

FINAŁ KONKURSU

Przeprowadzenie konkursu na poziomie centralnym pozwoliło na diagnozowanie poziomu wiedzy i umiejętności policjantów pełniących funkcję oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia. Ponadto organizacja konkursu była narzędziem pomocniczym służącym ocenie i podsumowaniu opinii na temat obowiązujących przepisów prawa i procedur dotyczących oskarżyciela publicznego oraz wprowadzenia ewentualnych zmian usprawniających funkcjonowanie oskarżyciela publicznego.

Należy ponadto podkreślić znaczenie konkursu dla budowania etosu służby wśród policjantów służby prewencyjnej. Doświadczenie zdobyte podczas konkurencji konkursowych na pewno zostanie wykorzystane w codziennej służbie i przyczyni się do podniesienia jakości wykonywania zadań służbowych przez oskarżyciela publicznego.

Konkurs był okazją nie tylko do rywalizacji, lecz także do wymiany doświadczeń oraz miejscem integracji środowiska policyjnego.

Finał konkursu obejmował następujące konkurencje:

- 1) wygłoszenie przez oskarżyciela publicznego przemówienia końcowego;
- 2) pisemną analizę dokumentu procesowego pod kątem błędów formalnych i merytorycznych;
- 3) pisemny test wiedzy zawierający 50 pytań testowych zamkniętych, które dotyczyły znajomości przepisów prawa, w szczególności ustaw: Kodeks wykroczeń, Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego, Prawo o ruchu drogowym.

Trzy konkurencje konkursowe oceniał zespół ekspertów w składzie: przewodniczący zespołu podinsp. Ewa Jakimiuk z Zakładu Służby Kryminalnej CSP w Legionowie, zastępca przewodniczącego mł. insp. Agnieszka Romańska z Wydziału Prewencji Biura Prewencji KGP, podinsp. Tomasz Czyłok z Zakładu Służby Kryminalnej Szkoły Policji w Katowicach, nadkom. Artur Staniszewski z Instytutu Nauk Prawnych Wydziału Bezpieczeństwa i Nauk Prawnych Akademii Policji w Szczytnie, podkom. Paweł Müller z Zakładu Doradztwa Dydaktycznego i Psychologii CSP w Legionowie, asp. szt. Joanna Szejter z Zakładu Prawa i Kryminalistyki, Szkoły Policji w Pile oraz mł. asp. Arkadiusz Matuszyn z Zakładu Służby Kryminalnej Szkoły Policji w Słupsku.

Najtrudniejszą konkurencją konkursową, która wymagała – oprócz wiedzy teoretycznej – prezentowania umiejętności i predyspozycji niezbędnych w służbie policjantów wydziału prewencji, była pierwsza konkurencja KK 1. Polegała ona na wygłoszeniu – maksymalnie przez 10 minut – przemówienia końcowego podczas zainscenizowanej części rozprawy prowadzonej w postępowaniu sądowym w trybie zwyczajnym w I instancji.

Na s.72 przedstawiono elementy oceniane podczas tej konkurencji konkursowej. Informacje te mogą być przydatne policjantom z wydziałów prewencji, którzy w praktyce wy-

konują funkcję oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia. Mogą też być formą pomocy dla nauczycieli policyjnych, którzy podczas dwutygodniowego kursu specjalistycznego dla policjantów pełniących funkcję oskarżyciela publicznego przeprowadzają ćwiczenie polegające na wygłoszeniu przez oskarżyciela publicznego przemówienia końcowego.

Stan faktyczny opisany w założeniu dotyczył zakłócenia spoczynku nocnego przez znajdującego się w stanie po użyciu alkoholu sprawcę – męża osoby z niepełnosprawnością – w związku ze zniszczeniem cudzej rzeczy o wartości 800 zł – rzuceniem kamieniem w okno w mieszkaniu stanowiącym własność pokrzywdzonej, będącej w separacji faktycznej ze sprawcą.

ELEMENTY, KTÓRE PODLEGAŁY OCENIE PODCZAS PRZEMÓWIENIA KOŃCOWEGO OSKARŻYCIELI PUBLICZNYCH

1. **Element postulatywny** – we wstępie przemówienia oskarżyciel publiczny podał: 1) w imieniu którego organu wniósł wniosek o ukaranie; 2) że w całości popiera wniosek o ukaranie obwinionego i 3) prawidłową kwalifikację prawną czynu jako wykroczenia z art. 51 § 2 Kodeksu wykroczeń i art. 124 § 1 Kodeksu wykroczeń w zw. z art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń.
2. **W rozwinięciu przemówienia** – oskarżyciel publiczny omówił okoliczności modalne popełnionego przez obwinionego wykroczenia – jako element strony przedmiotowej wykroczenia.
3. **W rozwinięciu przemówienia** oskarżyciel publiczny opisał: 1) zachowanie sprawcy; 2) przedmiot czynu; 3) skutki, czyli: a) zakłócenie spoczynku nocnego, rozumianego jako uniemożliwienie przynajmniej jednej osobie odpoczynku w ciszy, która obowiązuje od godziny 22.00 do 6.00, przy czym odpoczynek ten nie musi polegać na spaniu, b) ponadto jednym czynem spowodował szkodę w mieniu, umyślnie niszcząc cudzą rzecz; 4) związek przyczynowo-skutkowy.
4. **W rozwinięciu przemówienia** oskarżyciel publiczny wskazał indywidualny i rodzajowy przedmiot ochrony wykroczenia, zaznaczając, że zakłócenie spoczynku nocnego, jak i umyślne zniszczenie cudzej rzeczy – to wykroczenia, których sprawcy powinni ponieść konsekwencje z uwagi na konieczność ochrony dóbr chronionych prawem, w tym przepisami dwóch rozdziałów Kodeksu wykroczeń: VIII – dotyczącego wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu i XIV – dotyczącego wykroczeń przeciwko mieniu.
5. **Elementy analityczne – w rozwinięciu oskarżyciel publiczny:** 1) dokładnie określił zarzucany obwinionemu czyn; 2) przedstawił fakty i dowody, na których opiera się oskarżenie; 3) wskazał fakty, na które powołuje się obwiniony; 4) określił, dlaczego nie uznano dowodów przeciwnych; 5) scharakteryzował obwinionego, odnosząc się do jego: warunków i właściwości osobistych oraz rodzinnych, wykonywanego zawodu, źródła i wysokości dochodu.
6. **W rozwinięciu oskarżyciel publiczny ustosunkował się do przeprowadzonych dowodów**, zwłaszcza do zeznań świadków, podkreślając, że zeznania te są spójne i w pełni świadczą zarówno o sprawstwie, jak i winie obwinionego.
7. **Elementy postulatywne i wychowawcze** – w zakończeniu przemówienia oskarżyciel publiczny, podkreślając cele kary za wykroczenie w zakresie społecznego oddziaływania oraz cele zapobiegawcze i wychowawcze, wniósł do sądu rejonowego o uznanie obwinionego winnym popełnienia wykroczenia z art. 51 § 2 k.w. i art. 124 § 1 k.w. w zw. z art. 9 § 1 k.w. w związku ze zbiegiem dwóch przepisów materialnego prawa wykroczeń oraz o wymierzenie kary, ze wskazaniem rodzaju oraz wymiaru kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny; w uzasadnieniu odniósł się do społecznej szkodliwości czynu, a także okoliczności obciążających z art. 33 § 4 pkt 3, 5 i 7 k.w., które zostały ujawnione podczas rozprawy, czyli: działanie w sposób zasługujący na szczególne potępienie, działanie w stanie po użyciu alkoholu oraz uprzednie ukaranie obwinionego 6 miesięcy wcześniej za wykroczenie stypizowane w art. 51 § 2 k.w. Jeżeli oskarżyciel publiczny wnioskuje o wymierzenie kary grzywny, to wysokość tej kary powinna mieć uzasadnienie dodatkowo w wysokości dochodu obwinionego.
8. Oskarżyciel publiczny zastosował **zasadę praworządności i chronologię przemówienia oskarżycielskiego**: wstęp, rozwinięcie (in. osnowa) i zakończenie.
9. Oskarżyciel publiczny **przestrzegał/zachował zasady**: 1) kultury osobistej; 2) kultury języka polskiego; 3) poprawności terminologicznej; 4) poprawności językowej; 5) powagi sali rozpraw.
10. Oskarżyciel publiczny **w zakresie aspektów psychologicznych prowadzonych czynności**: 1) umiejętnie radził sobie z ewentualną treścią/stresem; 2) był stanowczy, co wyrażało się zarówno w zachowaniu symetrii postawy ciała, operowaniu dłońmi, jak też płynności wypowiedzi i stosownej do powagi sprawy amplitudzie głosu; 3) był opanowany emocjonalnie; 4) będąc elastycznym w zachowaniu, reagował adekwatnie do sytuacji, wnosząc o wyciągnięcie konsekwencji natury porządkowej/służbowej wobec osób naruszających porządek sali rozpraw; 5) wykazał się ekspresją sygnałów werbalnych i niewerbalnych, która była spójna i adekwatna do sytuacji; 6) zachował zdolność koncentracji uwagi, mówiąc płynnie i operując głosem adekwatnie do znaczenia wypowiadanych treści; 7) poprawnie komunikował się werbalnie i pozawerbalnie; 8) zachował spójność tych dwóch kanałów komunikacji, w tym utrzymywał kontakt wzrokowy z sędzią sądu rejonowego, a gdy wniósł o wymiar kary – także z obwinionym, stosując gesty ilustratory do zaakcentowania wypowiadanych treści.

KONKURS DLA POLICJANTÓW – OSKARŻYCIELI PUBLICZNYCH

Fot. 1. Dyrektor BP KGP insp. Robert Kumor, Zastępca Komendanta CSP ds. Dydaktycznych insp. Tomasz Rylski oraz uczestnicy uroczystego zakończenia finału konkursu. Zdj. R. Karyś.

Zwycięzcami tegorocznej edycji konkursu zostali:

I miejsce – asp. szt. Sławomir Kagan, KPP w Chrzanowie (KWP w Krakowie),

II miejsce – asp. szt. Monika Pacześ, KPP w Bełchatowie (KWP w Łodzi),

III miejsce – asp. Karol Malinowski, KPP w Nowym Mieście Lubawskim (KWP w Olsztynie).

Podczas gdy 17 laureatów etapu wojewódzkiego/stołecznego – reprezentantów 17 komend wojewódzkich Policji i Komendy Stołecznej Policji – brało udział w konkurencjach, ich opiekunowie mieli możliwość podniesienia swoich kompetencji zawodowych w ramach dwudniowych warsztatów na temat „Materialnoprawne i procesowe aspekty wykroczeń”. Do współpracy zaproszono prelegentów z dużą wiedzą i doświadczeniem zawodowym – funkcjonariuszy z KGP, w tym z: Biura Prewencji, Biura Ruchu Drogowego oraz Biura Wywiadu i Informacji Kryminalnych, a także z CSP – z Zakładu Ruchu Drogowego i Zakładu Służby Kryminalnej.

Wszystkim osobom zaangażowanym w realizację tych przedsięwzięć dotyczących zarówno przygotowania i organizacji poszczególnych etapów konkursu, jak też warsztatów szkoleniowych dla opiekunów reprezentantów KWP/KSP – w imieniu kierownictwa i kadry CSP serdecznie dziękuję za wysiłek i poświęcony czas. Gratuluję laureatom, a uczestnikom konkursu życzę sukcesów w dalszej służbie.

ZNACZENIE KONKURSÓW ZAWODOWYCH W POLICJI

Profesjonalizacja działań Policji wymaga stałego podnoszenia wiedzy i umiejętności zawodowych funkcjonariuszy. Istotnym elementem uzupełniającym wiedzę przekazywaną przez szkoły policyjne podczas szkoleń zawodowych podstawowych i kursów specjalistycznych jest doskonalenie lokalne. Natomiast jedną ze sprawdzonych form zwieńczenia doskonalenia lokalnego jest przeprowadzanie konkursów czy zawodów policjantów poszczególnych specjalizacji służby prewencyjnej.

Konkursy i zawody służby prewencyjnej nie tylko trwale wpisały się w świadomość środowiska policyjnego, ale także cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony społeczeństwa oraz mediów. Istotne jest to, że rangę tych przedsięwzięć dostrzega kierownictwo polskiej Policji, obejmując je honorowym patronatem.

Należy podkreślić, że tego typu konkursy i zawody są źródłem wiedzy o aktualnym stopniu przygotowania policjantów do profesjonalnego wykonywania obowiązków służbowych, co z kolei pozwala na dalsze ukierunkowanie zarówno szkoleń specjalistycznych, jak i doskonalenia lokalnego. Argumenty te wskazują na potrzebę rozszerzenia ich formuły na inne obszary specjalistycznego funkcjonowania służby prewencyjnej. Ponadto bardzo istotnym aspektem konkursów jest możliwość zdobycia doświadczeń, wymiany wiedzy na temat konkretnych rozwiązań prawno-organizacyjnych, identyfikowanych problemów oraz wdrażania działań naprawczych zmierzających do zapewnienia efektywnej realizacji zadań.

¹ D. Sochacki, *Podręcznik dla policjanta pełniącego funkcję oskarżyciela publicznego*, Szkoła Policji w Słupsku, Słupsk 2015, s. 5.

² Tamże.

³ § 1 *Regulaminu III Ogólnopolskiego Konkursu dla policjantów – oskarżycieli publicznych*, Warszawa–Legionowo 2023.

Summary

The III National Contest for Police Officers Holding Positions of Public Prosecutors

On 21–22 November 2023, the Police Training Center in Legionowo hosted the finals of the III National Contest for Police Officers Holding Positions of Public Prosecutors, which was organized in cooperation with the Prevention Bureau of the National Police Headquarters. This event was held under the patronage of the Commander-in-Chief of the Police Gen. Jarosław Szymczyk. From among 17 police officers of the prevention service, representing the provincial police headquarters and the Warsaw Metropolitan Police Headquarters, the winner of this contest was a representative of the Provincial Police Headquarters in Cracow – staff warrant Sławomir Kagan from the County Police Station in Chrzanów. Congratulations on the win!

Thumaczenie: Katarzyna Olbryś